

“El meu somni era una perestroika alemanya”

Egon Krenz, l'últim cap d'estat comunista de la República Democràtica Alemanya, diu en aquesta entrevista a BBC Radio de les darreres hores del mur de Berlín i recorda que aleshores la qüestió de la reunificació no entrava en els plans de cap polític.

A bans de la caiguda de Honecker va provar de persuadir-lo que fes algunes reformes?

—Durant força temps vaig esperar de poder fer reformes amb Honecker. El meu somni era una *perestroika* alemanya. Aleshores jo tenia fe en Gorbatxov. Ara, mirant enrere, he de dir que era una

fe cega, però crec que fou possible de tirar endavant reformes socialistes concertades a la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques (URSS) i a la República Democràtica Alemanya (RDA). Per mi no era qüestió de reformar la RDA en un sentit, ni tampoc era qüestió de fer un gir cap a la unitat d'Alemanya. Per mi es tractava, senzillament, de reformar el socialisme de la RDA. I, d'aquesta manera, de reformar la RDA.

—Creu que el socialisme en si es va equivocar?

—No. Jo encara sóc socialista. Crec que el socialisme no ha fracassat com a idea, com a visió del món. Allò que ha fracassat és el model soviètic particular del socialisme. Històricament parlant, allò que ha fracassat és el model de Stalin, no pas la idea del socialisme.

—Per què fins l'octubre del 1989 no va fer deposar Honecker?

—Una decisió com aquesta demana preparació. Honecker tenia una posició internacional forta.

No oblidis que el 1987 va ser rebut amb tots els honors a Bonn per l'ex-canceller Kohl. I a la RDA això es va considerar el reconeixement oficial de la RDA per part de la República Federal d'Alemanya, d'acord amb la llei internacional. Després de tot, érem al 1987, dos anys abans del 1989. I quan per aquelles dates vaig parlar amb l'ambaixador soviètic local, Kotxumàzov, sobre la qüestió pendent, el

possible canvi de lideratge a la RDA, em va respondre, prou encertadament, que després d'un èxit com aquell no es desguarnien els cavalls. En unes altres paraules: no s'havia de fer fora l'equip. Era tan simple com dir que Honecker seria una amenaça per anys. Havia estat acceptat pel món com un

polític reconegut i, desgraciadament, a resultes d'aquesta reputació internacional Honecker va desatendre les polítiques domèstiques. Aleshores força gent em va dir que jo havia de prendre la iniciativa. Jo vaig respondre que calia, primer de tot, clarificar què és allò que s'havia de canviar, en termes de contingut. Perquè la reorganització havia d'afectar el contingut, no pas les persones. La raó veritable de fer sortir Honecker del govern va ser una de molt humanitària. Quan molta gent ja ens abandonava, via Hongria, via Txecoslovàquia, Honecker va fer unes declaracions a l'agència de notícies de la RDA que contenien la frase: 'no hauríem de vessar cap llàgrima per aquells qui ens han deixat'. Jo vaig trobar que era una actitud molt cínica per part d'un cap d'estat. Ho vaig trobar políticament inacceptable, i això em va dur a la conclusió que, senzillament, les coses no podien continuar d'aquella manera.

—Després dels fets de l'estiu i de la tardor del 1989 encara no

era clar per a vostè i el Politburó que el règim socialista ja no era viable?

—No, jo crec que, si se seguia molt de prop el que passava a la RDA l'octubre del 1989, es veia que no era una protesta contra el socialisme o contra l'estat, sinó un intent d'aconseguir un gran canvi-reforma de la RDA, i aquest també era l'objectiu dels manifestants dels drets civils. Avui hi ha gent que

“El dia 1 de novembre de 1989 Mikhaïl Serguèievitx Gorbatxov em va dir: ‘No conec cap polític decent al món que vulgui la reunificació d'Alemanya’. I també em va dir que havia parlat amb Margaret Thatcher i que també s'hi oposava.”

no vol acceptar aquesta veritat. Jo el desembre del 1989, i fins i tot a primers de gener del 1990, vaig dir que no es tractava de la unitat d'Alemanya, sinó més aviat de la reforma de la RDA. Fins i tot el canceller d'aleshores, Helmut Kohl, amb qui vaig haver de tenir llargues converses telefòniques, sostenia l'opinió que havíem de fer tot quant poguéssim per prevenir la radicalització, o la possible radicalització, dels esdeveniments. L'1 de novembre de 1989 vaig visitar Mikhaïl Gorbatxov a Moscou i li vaig demanar: 'Digues-me, Mikhaïl Serguèievitx, quin espai ha d'ocupar la RDA, i les dues alemanyes, en el teu concepte de la casa europea?'. De primer em va mirar com si no hagués entès la pregunta, i aleshores li vaig explicar: 'Mira, la RDA és la vostra filla. La Unió Soviètica es mantindrà en el seu rol de pare?'. I aleshores va dir: 'Oh, ara entenc això que em preguntes. Sí, és el que penses. No conec cap polític decent al món —va dir, i ho deia l'1 de novembre de 1989—, no conec cap polític decent al món que vulgui la reunificació d'Alemanya'. També va dir: 'He parlat amb Margaret Thatcher i s'oposava prou resoludament a la reunificació'. I Gorbatxov va continuar: 'Hem parlat amb l'ex-conseller de seguretat Proxinski i creu que la reunificació d'Alemanya constituiria un col·lapse'. Jo vaig tenir converses en aquest sentit amb Mitterrand, Jaruzelski i Andreotti; fins i tot el canceller Kohl va dir: 'La qüestió de la reunificació d'Alemanya no té cap paper en la política actual'.

—Això va ser el dia 9 de novembre en una conversa telefònica amb Helmut Kohl?

—No, jo vaig tenir una conversa telefònica amb Helmut Kohl l'11 de novembre i sempre era la caiguda del mur que es discutia; aquest era el veritable tema de preocupació. Així, doncs, quan vaig parlar amb el canceller Kohl l'11 de novembre, va expressar la seva opinió de l'obertura de la frontera, i en principi això era tot; la frontera es va obrir i després de l'espontaneïtat dels esdeveniments del dia 9 a la tarda, l'endemà va tornar un estat de normalitat relatiu: la gent ensenyava el passaport i podia passar, com a mínim, de l'est a l'oest. Pels ciutadans de l'oest encara era una mica complicat. Abans havíem tingut converses amb la República Federal i no hi va haver cap menció de la caiguda del mur. Per exemple, recordo que al voltant de l'11 o 12 de novembre hi va haver discussions directes sobre l'obertura de la Porta de Brandenburg. Si no ho recordo malament, hi havia instal·lades les càmeres de televisió, i la gent es pensava que la Porta de Brandenburg s'havia d'obrir en qualsevol moment. Aleshores els nostres amics soviètics s'hi oposaven, tenien moltes objeccions, i n'era una que l'ambaixada soviètica era molt a

prop de la porta de Brandenburg. Estàvem just en el procés de consulta amb els nostres amics soviètics, quan nosaltres al Politburó vam decidir que ho faríem, encara que no hi havia absoluta necessitat d'obrir la porta, perquè a la Potsdamer Platz i a més llocs ja hi havia passos suficients per als vianants que volien passar la frontera, i que s'havien obert durant la nit, però vam decidir de fer-ho igualment. I aleshores alguna agència de notícies se'n va fer ressò, i en aquell moment, devia ser el 17 o el 18 de novembre, Alexander Shalck era a Bonn per negociar, i el cap de la cancelleria federal li va dir que el canceller estava disgustat perquè mentre la República Federal hi aportava tots els diners, uns altres ho celebraven, i que per això s'oposava fonamentalment a l'obertura de la Porta de Brandenburg per part nostra o de qui fos. Al final vam obrir la porta el novembre, quan Helmut Kohl va creure que era el moment adequat.

Egon Krenz va ser cap d'estat de l'RDA del 24 d'octubre al 6 de desembre de 1989. També va ser secretari general del Partit Socialista Unificat (comunistes) del 18 d'octubre de 1989 al 3 de desembre del mateix any.

©BBC-EL TEMPS